

SABIEDRĪBAS VIEDOKĻA IZPĒTE

PAR SAVSTARPĒJO UZTICĒŠANOS SABIEDRĪBĀ UN
UZTICĒŠANOS VALSTS INSTITŪCIJĀM

Saeimā, 2023. gada 27. oktobrī

DIALOGA APĻI

Dialoga apļu mērķi:

- noskaidrot Latvijas iedzīvotāju viedokli, pieredzi un atziņas par **uzticēšanos līdzilvēkiem un publiskajai varai**
- veidot diskusijas starp dažādiem cilvēkiem un grupām
- vairot sabiedrības uzticēšanos, citu viedokļu izprašanu un savstarpējo cieņu

Dialoga veicināšanas metode balstās uz Somijas inovāciju fonda “*Sitra*” izstrādāto *TimeOut* pieeju

Norises laiks:

2023. gada 6.septembris - 4.oktobris

Īstenotāji:

Valsts kanceleja un biedrība “Latvijas Lauku forums”

DIALOGA APĻI SKAITĻOS

26

DIALOGA APĻI

20

NORISES VIETAS: Kurzemē, Zemgalē, Latgalē, Sēlijā, Vidzemē, Rīgā un Pierīgā

209

DALĪBNIEKI: iedzīvotāji, NVO, uzņēmēji, jaunieši, seniori, pašvaldību pārstāvji

35

ORGANIZATORI: Valsts kanceleja, biedrība "Latvijas Lauku forums", nevalstiskās organizācijas Latvijas novados, vietējās rīcības grupas, izglītības iestādes, vietējie uzņēmēji, sociālo dienestu darbinieki un pašvaldības iestāžu darbinieki

KO IEDZĪVOTĀJI DOMĀ PAR UZTICĒŠANOS?

“Uzticēšanās, atbalsts, drošība iet roku rokā”

“Uzticība ir jānopelna”

“Uzticēšanās mainās, cilvēkam augot”

“Nepazaudēt, cilvēcību, ka ikviens cilvēks ir vērtīgs”

“Visur, kur ir saistība ar cilvēku, nekas nevar pastāvēt, ja nav uzticēšanās”

“Neuzticēšos tad, kad mani pievils”

“Uzticība valstij korelē ar izglītības līmeni, sabiedrības labklājības līmeni”

“Baiļu sajūta, ka nevis tev palīdzēs, bet noraks”

“Izglītība jābūt kvalitatīvai visos līmeņos iedzīvotāju spriestspējas uzlabošanai”

“Vieglāk dzīvot, kad uzticies”

cilvēcība
vēsturiskā pieredze
risku izvērtējums
izglītība ietekmē uzticību
bailes
nopelnāma vai avansā
mainās dažādos vecumos
kritiskā domāšana
mēs paši esam valsts
masu mediji
drošība

“Padomju laika domāšana daudziem velkas līdzī”

UZTICĒŠANĀS LĪDZCILVĒKIEM

- Ģimenes un skolas atbildība vērtību veidošanā
- Uzticēšanas darba vidē
- Uzticēšanās līmeņi un riski
- Neiecietība sabiedrībā un tolerances trūkums pret viedokļu daudzveidību

UZTICĒŠANĀS PAŠVALDĪBAI |

UZTICĒŠANĀS PAMATĀ:

Lokālpatriotisms – sava vieta, savi cilvēki

“Šeit mēs viens otru pazīstam un zinām, ka no ābeles bumbierus nav vērts gaidīt”

Tuvāk, saprotamāk, risina lietas uz vietas

“Pašvaldības atbild par problēmām, kas mums ir tuvākas – skolas, bērnudārzi”

UZTICĒŠANĀS PAŠVALDĪBAI II

IZAICINĀJUMI – PIELĀGOŠANĀS ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS REFORMAS RADĪTAJĀM PĀRMAIŅĀM:

Attālināšanās no iedzīvotājiem

“Cilvēkiem vispār vairs nav skaidrs, kur vērsties. Pagastā bija konkrēti cilvēki, pie kuriem aiziet, tagad nav neviens, pie kā vērsties.”

Formālā pieeja iedzīvotāju vajadzībām

“Jaunajā novadā sākumā bija “deputātu laiki”, pirmo pusgadu cilvēki regulāri pieteicās. Tagad vairs nepiesakās, un neviens deputāts arī vairs nebrauc uz mūsu mazpilsētu. Jo sola, bet nedara.”

Birokrātiskā sloga palielināšanās

“Mūsu pašvaldība ir zvērīgi liela. Tas maina darbības ātrumu - iesniegumi ceļo mēnešiem. Kad un kur iesniegums nonācis, nav saprotams.”

KO SAGAIDA NO PAŠVALDĪBAS?

Skaidru un pieejamu informāciju:

- kā piekļūt pašvaldībai
- kā risināt jautājumus

Pašvaldību joprojām tuvu, sasniedzamu, atsaucīgu

Jautājumu risināšanu uz vietas un operatīvi

Iedzīvotāju līdzdalību un iesaisti lēmumu pieņemšanā

UZTICĒŠANĀS VALSTS IESTĀDĒM |

UZTICĒŠANĀS PAMATĀ:

Uzklausa un risina:

“Piemērs no valsts ceļiem – uzrakstījām vēstuli, lai samazina atļauto ātrumu un vislabāk - līdz 50km/h, jo mums tur tirdziņš un arī lielā tehnika netiek pāri. Pēc 30 dienām atbilde – 50 nevar samazināt, bet uz 70 samazinās.”

Informē un konsultē pirms soda:

“Valsts augu aizsardzības dienesta inspektori vienmēr laicīgi informē, kad būs, ko pārbaudīs. Tas ir normāls dialogs. Pirms 2 gadiem, kaut kas nepareizi aizpildīts – nevis sodīja, bet pakonsultēja un iedeva laiku izlabot.”

Proaktīvi sazinās un iesaka labāko risinājumu:

“Ilga no VID, svēts cilvēks! Zvans sestdien no rīta – tev tur tā tabula jāaizpilda tā un tā, tad vairāk atgūsi.”

UZTICĒŠANĀS VALSTS IESTĀDĒM II

IZAICINĀJUMI:

Valsts iestāžu nepieejamība – informatīvā un fiziskā

“Es nesagremošu to, ka mūsu VID durvis ir slēgtas un kopš Covid nav atslēgtas. Man ir vajadzība komunicēt ar VID, caur EDS bija vājprāts ar viņiem komunicēt.”

Valsts iestāžu un iedzīvotāju nevienlīdzīgās attiecības

“Prasīja kautuvē flīzēt – noflīzējām. Pēc mēneša noteikumi, ka vairs nedrīkst, jo starp flīzēm šuvēs krājas mikrobi. Labi, uztaisām visu, kā vajag. Bet tad – nav otras izejas, lai pa vienām ienākam, pa otrām jāiziet ārā... Vajag tak kaut kādu cilvēcīgu sapratni.”

Gaidas par atbildības uzņemšanos

“Ja man kā zemniekam būs parāds, man būs pārrēķins. Es par to maksāšu. Valdībā var pazust miljoni, ir neizdarīti darbi, bet par to atbild nekas.”

UZTICĒŠANĀS VALSTS IESTĀDĒM III

E-pakalpojumi un e-pārvalde - digitalizācijas labirinti

“Ir dažādi cilvēki, katram dažādas vajadzības, iespējas. Ir internets, bet mēs attālināmies. Cilvēku iespējas pazūd, mēs norakstām veselu cilvēku slāni, jo viņi baidās, ka nepareizi piespiežot ciparu, datora taustiņu, visu sačakarēs.”

Birokrātijas slogs

“Likumu un noteikumu skaists virknējums, bet aiz tā – piedodiet, es to zinu, bet es jums nedrīkstu pateikt priekšā. Ar komunikāciju jau viss bija kārtībā, sistēma ir, bet lai nokļūtu un ietu pa tiem pakāpieniem - tas ir pārāk sarežģīti.”

Vāja valsts iestāžu kapacitāte

“Šīm iestādēm nav kapacitātes. Jūtu Stokholmas sindromu par valsts iestāžu darbiniekiem – man ir viņu žēl. Jo viņi nevar sniegt to pakalpojumu, kādu gribu. Sistēma ir vāja ticībā, resursos, kvalitātē.”

UZTICĒŠANĀS VALSTS IESTĀDĒM IV

Ēnu ekonomika

“Kāda jēga maksāt nodokļus? Es teiktu, ejiet melnajā zonā un nemaksājiet nodokļus, mūsu valstī nemāk saimniekot.”

Emigrācija

“Draugi Lielbritānijā saka, ka varētu braukt atpakaļ, bet visi tie dokumenti un sadarbība ar valsti, negrib. Ja salīdzinu, kā lietas ir sakārtotas Lielbritānijā un šeit, kā diena pret nakti.”

Valsts drošība

“Neuzticība valstij, pašvaldībai ir sensitīva lieta, to izmanto mūsu ienaidnieks. To izmanto visi troļļi, antivakseri un citi. Viņi izmanto visu mūsu vājumu, tāpēc ir svarīgi uzticēšanos celt.”

KO SAGAIDA NO VALSTS IESTĀDĒM?

Pozitīvo pārmaiņu – informē, paskaidrot, konsultē, atbalsta – turpinātību un pārnesi

Valsts iestāžu pieejamību

Atklātu, godīgu, līdzvērtīgu sadarbību

Loģiskus, izsvērtus, konsekventus lēmumus un rīcības

E-pārvaldi –

- vienkāršāku, lietotājam saprotamu
- saskaņotu starp iestādēm (t.sk. pašvaldību)
- risinājumus arī tiem cilvēkiem, kuriem nav digitālās prasmes

Elejas mūižas
parka augi
un dzīvnieki

Tejas namiņa
atjaunošana

Elejas mūižas
skatpunkti

Arhitektu
birojs

UZTICĒŠANĀS POLITIĶIEM |

UZTICĒŠANĀS PAMATĀ:

Godīgs vēlēšanu process un rezultāti

“Pie mums nevilto vēlēšanas, mēs ticam vēlēšanu rezultātiem”

IZAICINĀJUMI:

Politiku, lēmumu, rīcību neprognozējamība

“Mēs sajūtam savā organizācijā, kā mainoties ministriem, mums nav garantijas, kādas būs programmas, kādi finansējumi. Kaut kas iesākts, kaut kas nav pabeigts. Pēctecība ir svarīga visās jomās, lai zinu, kas izdarīts, kas vēl jādara.”

Starpnozaru politiku nesaskaņotība

“Biju VARAM darba grupā, tur par digitalizāciju prezentācija. Forša prezentācija, vienā slaidā – prioritāte ir lauki. Bet ar 2027. gadu nebūs pagasta pārvaldes, visu pārņemšot bibliotēkas, tikmēr mūsu ciemā bibliotēku likvidē. Kāpēc VARAM spriež vienu, bet mūsu ciemā bibliotēku likvidē? Līdzīgi ar izglītību - tā ir prioritāte, bet Čakša slēdz skolas ciet. Un kam, lai mazais cilvēks pa vidu tic?”

UZTICĒŠANĀS POLITIĶIEM II

Politisko lēmumu neizskaidrošana

“Valdība it kā dara, ir kaut kādi procesi, reformas, bet viņi neizskaidro tautai. Rauj tik visu vaļā. Tas vieš to neuzticību un neizpratni, neapmierinātību.”

Ministru profesionalitāte un rotācija

“Ja viņš ir ministrs, tad tikai vienā jomā. Mēs jau arī nevaram tik žigli nomainīt profesiju – šodien asfaltēju ceļu, rīt esmu dakteris.”

UZTICĒŠANĀS POLITIĶIEM III

Gaidas par atbildības uzņemšanos

“Viņi taču strādā valstij. Viņiem ir jāuzņemas atbildība. Nevar pilnīgi kardināli mainīt prioritātes. Ja tika nolemts, ka dos naudu, nevar pēkšņi nedot. Ir jābūt tiesiskajai paļāvībai un politiskajai pēctecībai.”

Cilvēka neaizsargātība attiecībās ar valsti

“Nav uzticēšanās valdībai. Ko es nevaru pieņemt, ka tiek likvidētas skolas, veikali, pasta nodaļas vietās, kur dzīvo cilvēki, kur svarīgi, lai nepazustu apdzīvotība, neaizaugtu mājas! Es nesaprotu, kā šāda darbība drīkst politikā būt, ka tiek slēgtas skolas! Un es nekad nepiekritīšu, ka ir izrēķināts, ka nav izdevīgi uzturēt skolu - ja ir kaut vai pārdesmit skolēnu, kāpēc nevar darīt visu iespējamo, lai saglabātu?”

UZTICĒŠANĀS POLITIĶIEM IV

Jauniešu viedokļa ignorēšana

“Piedalījos jauniešu Saeimā - jaunieši labi sadarbojās, pieņēmām būtiskus lēmumus. Tos nodeva tālāk Saeimai. Bet redzams, ka no mūsu teiktā nekas nenotiek, nekas neliecina, ka jauniešu Saeimas priekšlikumi būtu ņemti vērā.”

Zema iedzīvotāju pilsoniskā aktivitāte un motivācija iesaistīties politikā

“Pati biju partijā, gribēju aktīvi darboties. Bet Latvijā, pat neko nepārstāvēt, nekādas konkrētas intereses, izrādījās, ka es pārstāvu šauru kliķi, kas raujas pie varas. Esot šādai attieksmei, tie gudrie no partijas izstājas, karjeristi vien paliek.”

KO SAGAIDA NO POLITIĶIEM?

Solījumu pildīšanu

Politiku, rīcību un lēmumu:

- izvērtēšanu, pamatošanu, izskaidrošanu
- prognozējamību, pēctecību

Profesionalitāti, izglītību, pieredzi

Atbildības uzņemšanos par padarīto un nepadarīto

Tikšanās ar iedzīvotājiem arī pēc vēlēšanām:

- Uz klausīt un rīkoties
- Vienkāršība un cilvēcība

Jauniešu uz klausīšanu un vērā ņemšanu

PALDIES!

Kopsavilkums pēc konferences
būs publiski pieejams:

www.mk.gov.lv/lv/dialoga-apli

DIALOGA APĻI

UZTICĒŠANAS

Dialoga apļi ir droša vide, kurā konstruktīvi sarunāties.

Dialoga apļi veicina izpratni un atbalstu vienam otram un palīdzēt, ka ikviens ir vērtīgs un var ietekmēt savas valsts un sabiedrības attīstību.

Dialoga apļos sarunā par uztriešanas tēmu (tēmas apgabals):

- sarīstājamā uztriešanas (iedzīvotāju) - izstrādājot
- uztriešanas valsts iestādēm (iedzīvotāju - valsts)
- uztriešanas pašvaldības iestādēm (iedzīvotāju - pašvaldības)
- uztriešanas politikām (iedzīvotāju - vērtības amatpersonas jebkādi) politikās partijās

UZ SABUNĀM AICĪNA

01. Izaicināt citus

02. Lieto iedrošību, vērtības un viedību

03. Klausīt un saņemt atbildi

04. Izmantojiet par pieredzi viedākā

05. Sasīstiet savu viedību ar citu sacīto

06. Cietri cietis un dialoga konfidencialitāti